

Innspill til ny styringsavtale for Enova

Avfall Norge viser til regjeringens invitasjon til å gi innspill til neste fireårige styringsavtale for Enova.

Avfall Norge organiserer den norske gjenvinningsbransjen og dens interessenter og samarbeidspartnere på tvers av geografi og sektorer. Vi representerer rundt 200 ulike virksomheter som jobber med avfallshåndtering, gjenvinning og resirkulerte råvarer. Våre medlemmer er IKSer, kommuner, private gjenvinningsselskaper, returselskaper, gründere, leverandører og rådgivere. Avfall Norges misjon er å være en pådriver for en sirkulær økonomi der våre felles ressurser gjenbrukes eller gjenvinnes til nye råvarer og produkter.

Nåværende styringsavtale for Enova erkjenner at sirkulære løsninger og verdikjeder og effektiv ressursbruk, gjennom å bidra til reduserte klimagassutslipp vil være viktig i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Imidlertid er Norge bak skjema for å oppnå en rekke tidfestede mål og forpliktelser innen avfallsreduksjon, ombruk, materialgjenvinning av individuelle materialer / produktgrupper, samt klimaeffekten fra avfallsforbrenning.

Det norske virkemiddelapparatet er i for liten grad rigget til å utløse stor nok omstilling hurtig nok. Etterspørselen etter midler er betydelig større enn tilgjengeligheten, forsterket av at sirkularitet i for liten grad er regulert på tiltaksnivå (f.eks. gjennom klimakrav i TEK). Avfall Norges innspill til Enova gis derfor i en kontekst av at det trengs betydelig mer kapital for å utløse sirkulær omstilling i hele virkemiddelapparatet. Ordninger som historisk har tildelt midler til sirkulære formål har over tid blitt kraftig redusert eller lagt ned: DFØs innovasjonsprogram StartOff ble lagt ned i statsbudsjett for 2024. Regionale Forskningsfond mistet finansiering i statsbudsjett for 2024. Budsjettet for Forskningsrådets Grønn Plattform gikk fra 1 mrd kr i 2021 til 650 millioner i 2023, til å ikke utlyse midler i 2024 i det hele tatt.

Avfall Norge mener derfor at det er nødvendig å øke tildelingen av midler til Klima- og energifondet betydelig, og at en betydelig sum av årlige midler må øremerkes til sirkulære formål. Det er kritisk viktig at Enovas virkemiddelbruk blir forutsigbar over tid, og at programmer for sirkulær omstilling utformes slik at miljø- og klimaeffekten av midlene blir størst mulig.

Følgende innspill gjelder forslag om endringer i nåværende styringsavtale:

4 Delmål

Per i dag er ikke sirkulær omstilling synliggjort eksplisitt i omtalen av Enovas delmål og aktiviteter.

Sirkulær omstilling er ikke nødvendigvis avhengig av teknologiutvikling, på samme måte som at teknologiutvikling ikke er nok til å utløse tilstrekkelig [lavutslippsomstilling](#). Sirkulær omstilling bremses typisk av mangel på rammebetingelser som gjør at sirkulære alternativer blir mer lønnsomme og mer konkurransedyktige sammenlignet med lineære alternativer. For noen ressurstyper kreves støtte til omstilling av (egnes og andres) forretningsmodeller, eller endring av leverandører og samarbeidspartnere sammenlignet med eksisterende lineære verdikjeder. For andre ressurstyper kreves støtte til risikoavlastning (reduerte merkostnader), inntil markedet oppnår 'kritisk masse' - dvs store nok omsatte volumer til å kunne drive med overskudd.

Avfall Norge foreslår:

- Legg til et nytt delmål for Enova:
c. økt ressurseffektivitet og sirkulær økonomi
- Presiser tydeligere hvordan Enovas aktivitet skal rettes mot sirkulær omstilling, særlig i tilfeller hvor markedsendringer ikke utløses av teknologiutvikling, men av andre faktorer.

Forslag til revisjon av gjeldende avsnitt, ny tekst merket rødt:

“Enovas aktivitet skal rettes mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon, **samt risikoavlastning for sirkulære lavutslippsløsninger som kan redusere eller eliminere markedssvikt**. Hensikten er å oppnå varige markedsendringer slik at **sirkulære lavutslippsløsninger** blir foretrukket uten støtte. Aktiviteten kan rettes inn mot alle sektorer.”

5 Tilføring av midler til Klima- og energifondet

I perioden 2021 til og med 2024 har fondet blitt tilført minimum 3,315 mrd kroner årlig.

Avfall Norge mener behovet for vedtak om midler til sirkulær omstilling er presserende. Deloitte dokumenterte for Avfall Norge i 2022 at en forsvinnende liten andel midler fra det norske virkemiddelapparatet tildeles gjenvinningsbransjen: bare [0.2 prosent](#).

Avfall Norge anbefaler derfor at Klima- og energifondet økes til minimum 4 mrd kroner årlig, og at økningen på 0,7 mrd kr må øremerkes til sirkulære formål tidlig i verdikjeden for ressursbruk, på områder hvor effekten av sirkulær omstilling er størst innen både klima og miljø, samt verdiskaping og markedsutvikling.

6 Rammer for virkemidlene

Punkt 6 om Enovas aktivitet oppdateres iht forslag tilknyttet punkt 4.

Økt tildeling av midler og økt satsing på sirkulær omstilling vil kreve etablering av nye programmer i Enova. Avfall Norge anbefaler at nye programmer legger SSBs nasjonale [avfallsregnskap](#) til grunn, for de avfallsmengdene hvor mer sirkulær behandling vil gi størst effekt.

Avfall Norge mener dessuten at Enovas saksbehandling av søknader også må vektlegge materialtyper hvor Norge ligger dårligst an med tanke på oppnåelse av nasjonale og internasjonale [miljømål](#) for ombruk og materialgjenvinning. En minimumsandel av Enovas midler bør dessuten øremerkes økt materialgjenvinning av kritiske råmaterialer, i tråd med behov og anbefalte tiltak [nylig beskrevet](#) av Nordisk Ministerråds arbeidsgruppe for sirkulær økonomi.

Effekter på verdiskaping og sysselsetting er tidligere bl.a. analysert av [SINTEF](#), som skisserte et potensial for netto økning i antall sysselsatte på 20 000 ekstra arbeidsplasser bare innen møbler, tekstiler og elektronikk. (Merk: SINTEFs analyse var begrenset til elektronikk og elektronisk utstyr, tekstiler, møbler, batterier, byggevarer, plastemballasje, og gjenvinning.)

Avfall Norge anbefaler at regjeringen ved inngåelse av ny styringsavtale for Enova også vurderer på hvilken måte Enova kan gis rammer for å støtte tiltak av nasjonal viktighet, som ikke nødvendigvis eies av enkeltvirksomheter.

Eksempel på dette kan være etablering av digital IT-infrastruktur for nasjonale database- og markedsplassløsninger for ombruk og avfall tilknyttet byggesaker, bl.a. dokumentert av [Menon Economics](#) for DFØ, og i pilotarbeid via det nå nedlagte [Samordningsrådet](#) for digitalisering av BAE-næringen. Programmer som støtter denne typen tiltak av samfunnsøkonomisk viktighet, kan eksempelvis innrettes som en slags kombinasjon av Innovasjon Norges program [Bedriftsnettverk](#) og DFØs tidligere innovasjonsprogram [StartOff](#). Et slikt program kan utløse synergieffekter opp mot Forskningsrådets program [Forskningsinfrastruktur av nasjonal viktighet](#) på temaer innen sirkulær omstilling.

7 Rapportering

7.4 Måleindikatorer

Det må i forlengelsen av tidligere innspill også utarbeides måleindikatorer for sirkulær omstilling. Avfall Norge mener det er hensiktsmessig å benytte [EU-indikatorer](#), og minimum de nødvendige indikatorene som viser relevant utvikling for oppnåelse av Norges nasjonale [miljømål](#).

Med vennlig hilsen

Runar Bålsrud
Administrerende direktør
Avfall Norge